

Heraldica Varia

DONATIONER

Lantmästare friherre Magnus Hummerhielm, Frändefors, har donerat såväl utdöda adliga ätten Hummerhielms originalsköldebrev som friherrebrevet i original för friherrliga ätten Hummerhielm nr 114.

Ryttmästaren vid överste Lindhielms värvade regemente till häst, Alexander Magnus Hummer (1643–1723) adlades den 28 oktober 1678 i huvudkvarteret Ljungby av konung Karl XI med namnet Hummerhielm, och introducerades den 4 oktober 1680 under dåvarande nr 926. Ätten uteslöts ur den nya matrikeln 1727 såsom varande introducerad i högre värdighet. Hummerhielm upphöjdes nämligen såsom generalmajor av kavalleriet i friherrlig värdighet den 8 juli 1705 i huvudkvarteret Ravitz i Högpolen av konung Karl XII och introducerades den 17 december 1713, vilket senare skulle räknas som 1719, under nr 114. Han är begravd i Vårdinge kyrka, där hans vapen sattes upp.

Det adliga vapnet visar en delad sköld, upptill guld och nedtill blå med silverstrimmar. I det nedre fältet en hummer av naturlig färg med silverprickar på ryggen och på lederna (klorna). En zoolog kan se att klorna felaktigt är vända utåt. Ovanpå hjälmen syns en öppen casquet (en typ av hjälm) med blandade plymer av silver, rött och blått, omgiven av två kavalleristandar. Genom hummern och hjälmen som hjälmprydnad blir vapnet talande.

Det friherrliga vapnet visar en kvadrerad huvudsköld. I hjärtskölden är dock det nedre fältet helt blått och hummern av guld.

DEPOSITIONER

Fru Kerstin Karlström-Nordstrand, Sollen-tuna, har deponerat originalsköldebrevet för adliga ätten Karlström nr 857.

Brukspatronen på bland annat Uddeholms bruk i Värmland, Johan Karlström (1642–1690) adlades den 20 maj 1674 på Stockholms slott av konung Karl XI med bibehållna namnet Karlström och introducerades den 23 september 1675 under nuvaran-

Utdöda adliga ätten Hummerhielm.

Friherrliga ätten Hummerhielm nr 114.

Adliga ätten Karlström nr 857.

de nr 857. Han begravdes i Norra Råda gamla kyrka, där hans vapen sattes upp. Vapnet förstördes då kyrkan brann ner 1801.

Ätten uppflyttades den 3 november 1778 i den då återinrättade andra klassen, riddarklassen, och utgick på svärdssidan den 27 juni 1985.

Vapnet visar i blått fält en ”strömkarl”, vilket möjligen kan anses talande genom omkastad ordföljd (Karlström). Övre delen är av guld och stjärten av silver, den nedre delen av skölden en ström i naturlig färg. Det märkliga är att strömkarlen i skölden är vänd till heraldiskt vänster, men som hjälmprydnad till heraldiskt höger. Vad beträffar vapnets utformning i Adelskalendern, se Arte et Marte nr 2 2009.

Herr Fredrik Adelborg, Horred, har deponerat originalsköldebrevet för adliga ätten Adelborg nr 2090.

Adjutanten vid Fortifikationen sedermera kaptenen Eric Otto Borgh (1741–1787) adlades den 13 september 1772 på Stockholms slott av konung Gustav III med namnet Adelborg för förtjänster vid den så kallade regementsförändringen, det vill säga den av konungen i augusti samma år genomförda statsvälningen. I sköldebrevet inbegreps även den obefryndade, men med samma släktnamn, assessorn i Svea hovrätt sedermera hovrättsrådet Johan Aron Borgh (1742–1785) och Eric Ottos äldre broder, adjutanten vid Kronobergs regemente sedermera majoren Johan Borgh (1736–1805).

Alla tre introducerades i nämnd ordning den 9 maj 1776 under nr 2090. Johan Aron slöt själv sin ättegren den 28 september 1785, liksom Johan gjorde den 21 juni 1805.

Vapnet kan delvis anses som talande genom borgen. En särskild hedersbevisning är ginbalken (barren), vilken föreställer en tolfedel av djurkretsen (zodiaken) belagd med augusti månads tecken np. Detta som en påminnelse om insatserna vid statsvälningen samma månad. Mycket intressant är också den specialgjorda bleckklädan med utbuktning för sigillet som sköldebrevet förvaras i. Här förvaras också en del släkthandlingar

Adliga ätten Adelborg nr 2090.

Friherrliga ätten von Rosen nr 290.

samt några räkningar, bland annat för tillverkningen av sköldebrevet och vapenplåten i Riddarhussalen.

Friherrinnan Agneta von Rosen, Helsingborg, och brodern friherre Jan von Rosen, Stockholm, har deponerat friherrebrevet i original för friherrliga ätten von Rosen nr 290.

Översten och chefen för Kronobergs regemente sedermera generalmajoren Otto Wilhelm von Rosen (1711–1799) naturaliserades som svensk adelsman den 3 december 1746 och introducerades den 8 juni 1752 under nr 1905. Han upphöjdes i friherrlig värdighet

den 13 september 1772 på Stockholms slott av konung Gustav III och introducerades den 9 maj 1776 under nr 290. Även denna upphöjelse var som tack för insatser vid statsvälningen.

Vapnet är talande genom de tre rosorna. Att märka är att rosornas foderblad i friherrebrevet är gröna och knappen av guld.

Markis Claes Lagergren, Skarnbro, Edsbro, har deponerat det pävliga brevet om markisvärdighet.

Det var den pävliga kammarherren av svärdet och manteln, Claes Lagergren (1853–1930), som den 7 maj 1889 av påve Leo XIII

upphöjdes i markisvärdighet med succession enligt primogenitur, det vill säga äldste son efter son.

Brevet är utfärdat i Sankt Peter under Fiskarringens sigill och signerat av kardinal Ledóchowski. Det kan närmast jämföras med våra kungliga resolutioner om adelskap och upphöjelse i högre värdigheter och inte med ett sköldebrev.

Vapnet synes ha tillkommit senare på särskilt vis möjligen med hjälp av dåvarande riksheraldikern Carl-Arvid Klingspor. Vapnet finns återgivet i C. H. Tersmedens *Kalender öfver i Sverige lefvande ointroducerad adel*, 1899. Vapnet är talande genom lagergrenen i skölden. Skölden är krönt med markiskronan och omgiven av kammarherrekedjan.

DEPONERING OCH UPPGIFTER

Vi vill påminna om möjligheten att på ett tryggt och säkert sätt och utan kostnad deponera sköldebrevet i Riddarhuset. Ta gärna kontakt för närmare information, telefon 08-723 39 95.

Till sist vill vi även nämna att vi också är tacksamma för aktuella uppgifter om innehav av sköldebrev, i privat ägo eller på offentliga institutioner. ☞

Per Nordenvall, riddarhusgenealog

FOTO: GÖRAN MÖRNER

Det pävliga brevet om markisvärdighet för ätten Lagergren.

Markisätten Lagergrens vapen.